

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ג ניסן תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה עג.
דף היומי בהלכה: מסעיף ח' עד סעיף י"ב. | לוח יומי מקוצר: עמוד 190 סימן ש"ה.
מוסר: מתחילת פרק ב' עד אות ב' "מצד קדושת התורה".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ד משנה יג עד משנה כ.

הדף היומי בהלכה

לחמור קר גם בתמוז - האם יש לכך משמעות הלכתית?

לו לצאת לרשות הרבים עם המרדעת, אלא אם כן היתה קשורה אליו מערב שבת, ואוכף רגיל, אסור להניחו על גבי החמור, כיון שהדבר כרוך בטרחה, ומאיזדך, אינו מחמם את גוף החמור אלא במקום שבו הוא מונח, ואין תועלתו מרובה (ויש מתירים).

[שו"ע שה, ז-ח, משנ"ב כה, כט ו-לה, וביה"ל ד"ה ואוכף]

החמור, בניגוד ליתר בעלי החיים, הוא בעל מזג קר, ואף בתקופת הקיץ הלוהטת - הוא חש קור עד כדי שהוא זקוק לחימום. מסיבה זו, נהגו לכסותו בכיסוי המכונה 'מרדעת', על מנת לחממו; ואף בשבת, למרות הטרחה שבדבר, מותר לכסותו במרדעת, כדי למנוע ממנו צער.

אולם, אסור לקשור את המרדעת לגופו בשבת, כיון שבשעת הקשירה נשענים עליו, והרי זה בכלל שימוש בבעלי חיים, האסור בשבת מדרבנן. וכן אסור לאפשר

הדף היומי בהלכה

כיסוי בעלי חיים בשבת והסרתו

צער מזבובים וכדומה - מותר לכל הדעות לכסותו במרדעת. ואסור להסיר מרדעת ואוכף מבעלי חיים בשבת; ויש אומרים שמכל בעלי חיים מותר להסירם, כאשר הדבר מועיל לקירור גופם בימי החום, וכיוצא בזה; ורק מהחמור אסור להסירם, כיון שגופו מתקרר אף כשהם מונחים עליו. [שו"ע שה, ח, משנ"ב לב, לג ו-לה, וביה"ל ד"ה ולהסיר]

כאמור, מותר לכסות חמור בשבת ב'מרדעת', כיון שהדבר מועיל לחימומו. אולם, בעלי חיים אחרים - אסור חכמים לכסותם במרדעת, כיון שהדבר כרוך בטרחה, ומאיזדך, אין בו תועלת, שהרי אינם זקוקים לחימום. וממילא אין תועלת בדבר. ויש אומרים שגם בקרב בעלי חיים אחרים מצויה התועלת במרדעת, ולכן מותר לכסותם בה (בימים שבהם ניתן להניח שהם חשים קור).
וכאשר ניכר שהכיסוי מועיל לבעל החיים, אם למניעת נזקי קור, ואם למניעת

הדף היומי בהלכה

יש מצות 'שביתת בהמתו' באיסורים דרבנן?

כיון שחכמים אסרו רשות הרבים זו כעין רשות הרבים דאורייתא. ומלאכה שאינה צריכה לגופה, דהיינו שאינה נעשית לצורך המטרה הקבועה של אותה מלאכה - שעל פי עיקר ההלכה נחשבת כאיסור דרבנן - יש שכתב שמותר לעשותה באמצעות בעלי חיים.

[משנ"ב שה, מג, וביה"ל ד"ה ופוקק; ביאורים ומוספים דרשו, 46]

כפי שלמדנו, אדם מצווה מדאורייתא שכל בעלי החיים שבבעלותו ישבתו בשבת מהמלאכות האסורות לאדם. ואמרו חכמינו ז"ל, שבאיסורי שבת דרבנן אין מצות שביתת בהמתו.

אבל עשיית מלאכה באמצעות שני בעלי חיים, אסורה, שכן למרות ששני בני אדם שעשו מלאכה במשותף פטורים מחטאת, יש בכך איסור דאורייתא. וכן אסור להוציא משא על גבי בהמה לרשות הרבים דרבנן, המכונה 'קְרָמְלִית',

כפסע היה בינו לבין המוות, ולפתע נזכר שבאותה שנה עדיין לא למד את אגרתו של רבי שמשון מאוסטרופולי. מיד פרש לצד ולמד את המכתב

רבים נוהגים ללמוד בערב פסח את אגרת רבי שמשון מאוסטרופולי, וכפי הסגולה הידועה שהלומד אותה לא ינזק כל אותה שנה. סיפר כ"ק האדמו"ר מערלוי ז"ע, שבשנות האימה במלחמת העולם השנייה נקלע באחד מימי חודש אלול לסכנה גדולה וכפסע היה בינו לבין המוות, ולפתע נזכר שבאותה שנה עדיין לא למד את אגרתו של רבי שמשון מאוסטרופולי. מיד פרש לצד ולמד את המכתב, ומאז זכה לסייעתא דשמיא בכל דרכיו, עד

שניצל מצפרני הרשעים הארוכים. עוד סיפר על זקנו ה'התעוררות תשובה' זצ"ל, שכבן צ"ד שנה היה בפטירתו זקן ושבע ימים, ומדי שנה בשנה הקפיד ללמוד אגרת זו. בשנתו האחרונה עלי אדמות לא הספיק ללומדה, ואכן באותה שנה נסתלק לגנזי מרומים, כי לא היתה לו ההבטחה להישמר מכל נזק באותה שנה. (ע"פ באר הפרשה)

ענינא דיומא - פסח

האם ניתן 'להסב' בליל הסדר באוויר?

אכילת המצה ושתית ארבע הכוסות נעשות בהסבה, דהיינו בהטיית הגוף והראש לשמאל, שהיא 'דרך חירות'. יש שפירש כי צריך להטות את הראש עם רוב הגוף, אך יש לעשות זאת באופן שהשיבה תהא נוחה; ויש שפירש כי צריך להטות את הגוף למצב שבין ישיבה לשכיבה, שהוא בזווית של ארבעים וחמש מעלות לפחות. רבים נוהגים להסב על ספה או מיטה, וכך נהגו כמה מגדולי ישראל.

והמסב על כסאו ומטה עצמו על ידי הכסא - דעת פוסקים רבים שעליו להניח כרית תחת ידו השמאלית, ויש שהוסיף כי עליו להניח כרית גם תחת ראשו. והטיית הגוף באוויר - אינה נחשבת כהסבה; וכן הטיית הגוף אל משענת הגב תוך הוצאת היד השמאלית מעבר למשענת - יש שהורה כי אינה נחשבת כהסבה. [שו"ע תעב, ב, ומשנ"ב ז; ביאורים ומוספים דרשו, 42-44]

ענינא דיומא - פסח

אתה מחפש מצה שלמה - היזהר מאיסורים הכרוכים בכך!

כבשאר ימות השנה, גם בפסח מברכים 'המוציא' בסעודות שבת ויום טוב על 'לחם משנה', דהיינו שתי מצות שלמות. מצה שיש בה חלק שרוף שנושרים הימנו פירוים דקים, כמצוי - נחשבת לשלמה. מצה שבורה שחרוכה במקום השבר כדי שתראה כשלמה - אינה נחשבת לשלמה, ויש שהורה כי אף אם נניח שהדבר מועיל ל'השלמת' המצה, אין לעשות כן ביום טוב עצמו, איסור

'תיקון מנא'. ובעת חיפוש מצה שלמה בחבילת המצות - מותר להוציא מצה אחר מצה עד למציאת מצה שלמה, ואין בכך איסור 'בורר', אך כשהמצות מונחות במעורב ושלא בחבילה, יש ליטול את השלמות מתוך השבורות, ולא להיפך. [משנ"ב תעג, יח; ביאורים ומוספים דרשו, 28]

ענינא דיומא - פסח

היתכן כי האורחים בליל הסדר נדרשים להביא מצות ומרור משלהם?

לגבי מצה ולגבי חלה נאמרה בתורה המילה 'לחם', ולמדים בגזירה שוה' שכשם שאין אדם מקיים מצות חלה אלא בְּשֵׁלוֹ, כיון שנאמר בה 'עריסותיכם', כך אינו מקיים מצות מצה אלא בְּשֵׁלוֹ; ומשום כך לא ניתן לקיים מצות אכילת מצה במצה גזולה. ויש אומרים שדין המרור כדן המצה. ויש שהורה כי על פי דין זה ראוי לְאוֹרְחֵי הַדָּר וּלְקָנוֹת אֶת הַמָּצָה וְהַמָּרֹר מִיַּד מֵאֲרוֹחַ, אך בדיעבד יצא ידי חובתו, משום שיש כמה טעמים להקל בדבר. ויש

מגדולי ישראל שלא הקפידו על כך, וכן נראה מסתימת דברי כל הפוסקים שלא העירו על כך מאומה. ויש שנתן טעם לדבר, שקיום המצה הוא בבליעת המצה והמרור, ובשעת הלעיסה - טרם קיום המצה - שוב אינם ראויים לאדם אחר מלבד האורח, ובזה נחשבים בְּשֵׁלוֹ לַחֲלוּטִין. [שו"ע תנד, ד, משנ"ב טו, וביה"ל ד"ה אין; ביאורים ומוספים דרשו, 17]

הבחור צעק מבחויץ שהראש ישיבה כבר הגיע, והוא עומד בפתח יחד עם שאר התלמידים ורוצה להיכנס. אך חברו לא האמין לו, וכך המתין מרן כמה דקות עד שהתלמיד פתח את הדלת

ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו (אבות ד יח)

מעשה שהיה בתקופה שמרן הגר"ל שטיינמן זצ"ל שימש כר"מ בישיבת פוניבז'. תלמיד אחד היה בריב קל עם חברו, ולפני זמן התחלת השיעור סגר את דלת חדר השיעורים ולא נתן ליריבו להיכנס. הבחור צעק לו מבחוץ כי הראש ישיבה - מרן הגר"ל זצ"ל כבר הגיע, והוא עומד בפתח יחד עם שאר התלמידים ורוצה להיכנס, אך הבחור לא האמין לו. ולא שרצה חלילה לפגוע במרן זצ"ל, אלא שלא האמין לדבריו. וכך, כמה דקות המתין מרן עד שהתלמיד

פתח את הדלת.

וכאשר פתח את הדלת, מיהר מרן זצ"ל לסובב את ראשו לאחור, כדי שלא לדעת מיהו התלמיד שסגר את הדלת, וכדי שלא יראה בבושתו. והחזיק את ראשו לאחור עד שיכנסו רוב התלמידים לחדר שיעורים, שאז כבר לא יוכל להבחין מי היה הבחור שסגר את הדלת

(כאיל תערוג)

פניני הפסח

שאלוהו כל המסובים: "מה נצעק ואיך נצעק?" התלהב מאניש ואמר בתמימות ובפשטות: "תזעקו שלוש פעמים אל ה' - 'כבר אין בכוחו של מאניש לסבול ולהמתין יותר'"

ונצעק אל ה' אלקי אבותינו | עובדות נפלאות שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על סגולתו של ליל חג הפסח ועל כוחו של כל יהודי לפעול בו ישועות

"ומה יהיה עם אחי יעקב, אשר אף הוא כבר בן כ"ו שנים? וכי מן היושר להמשיך בעריכת הסדר מבלי לסדר לו את זיווגו? על כן זעקו כולכם בשנית ג' פעמים אל ה' - 'כבר אין בכוחו של יעקב לסבול ולהמתין יותר. יעקב מוכרח כבר לבוא בברית האירוסין'..." ואכן הכל חררו אחריו ואמרו באותו נוסח. וראה זה פלא, מיד ביום א' דחיה"פ הציעו לשניהם הצעות שידוכים, ונתגלגלו הדברים במהירות עצומה, כגלגל הנופל במורד הר גבוה, עד שכבר עמדו שניהם בפני גמר ביום שלאחמ"כ, אלא שאז נתעורר להם ספק כדת מה לעשות - אם מותר לגמור ב' שידוכים לב' אחים באותו יום מחשש לעינא בישא. שאלו את כ"ק האדמו"ר מוויז'ניץ מאנסי שליט"א [זצ"ל], שפסק להם שיגמרו למאניש ביום ג' בשבוע, ולאחיו 'הקטן' ביום ד'. ובעזה"ש"ת הצליח מאניש מאד בכל דרכיו, בנה בית נאמן בישראל, לשם ולתפארת, ומוכר מאד בעירו כאיש מצליח בעזה"ש"ת.

סיפר הגה"צ רבי יוסף משה מייזליש אב"ד לאסק שליט"א מבורו פארק, מעשה ששמע במעונות הקיץ של המוסדות העומדים בנשיאות גיסו הגה"צ אב"ד קראסנא שליט"א:

במחנה הקיץ שם, עבד בחור ושמו 'מאניש'. מאניש זה מן התמימים בעם היה, כחד מתמימי דקמאי... ומשהגיע הלה לפרק 'האיש מקדש' לא קם ולא זו שום שידוך, וכבר היה נראה כי 'מה שהיה הוא שיהיה', ולא במהרה יקים הלה בית בישראל.

יום אחד כשבת יחדיו כל השלשה דלעיל, פתח אב"ד קראסנא וסיפר לגיסו כי 'מאניש', שכבר היה כבן כ"ח שנים, בא בקשרי שידוכין, ותהום כל העיר... ואז פתח מאניש וסיפר את סיפורו:

"בליל הסדר בשנה זו ישבתי עם הגדה של פסח המוסברת ב'עברי טייטש', ושם ראיתי כתוב בסמוך לקטע של 'ונצעק', כי מעשה היה בימי הרה"ק מאפטא זי"ע, שלאחד ה'מושקע'ס לא היה לשלם דמי חכירותו לפרץ - דבר שהיה כידוע כרוך בסכנת נפשות, ושמע אותו 'מושקע' מהאפטער רב שאם יצעק ב'ונצעק' - יושע, וכך הווה.

"והנה בליל הסדר אצל אבי שליט"א הסבו כל בני המשפחה" - וכאן החל מאניש לפרט בפרוטרוט את כל המסובים: "אחי ממאנסי והאחות מלייקווד" וכו' - "ובהגיענו לקטע של 'ונצעק', השתקתי את כל הציבור ואמרתי בקול לאמי: מה יהיה, מה יהיה הסוף... כשל כח הסבל, אפס כוחי מלשבת כך מבלי לבנות בית".

האם שהכירה היטב את בנה ואת מצבו, נענתה ואמרה: "מאניש יקירי, וכי מה בידינו לעשות עוד, הרי יודע הינך שאנו מדברים כסדר עם שדכנים, ובעזה"ש"ת יבוא היום והכל ייגמר בכי טוב". נענה מאניש ואמר - "כל המסובים כאן ישמעו היטב לדברי: ראיתי כאן ב'עברי טייטש' שבו'ונצעק' יש ביד כל אחד להרים קול זעקה אל ה' האלקים ולהוושע בכל מילי דמיטב, אין מצוקה שאי אפשר לצאת ממנה. על כן, כל אחד מהמסובים כאן יזעקו אל ה'".

ושאלוהו כל המסובים: "מה נצעק ואיך נצעק?" התלהב מאניש ואמר בתמימות ובפשטות: "תזעקו ג' פעמים אל ה' - 'כבר אין בכוחו של מאניש לסבול ולהמתין יותר. מאניש מוכרח כבר לבוא בברית האירוסין'..." ואכן הכל חררו אחריו ואמרו ג' פעמים באותו נוסח שנצטוו ממאניש. וכבר רצה האב להמשיך בעריכת הסדר, אך שוב החריש אותם מאניש ואמר:

ועובדא ידענא מכלי ראשון, באחד שלא מצא זיווגים הגונים לבניו, השנים נקפו וחלפו כאשר בניו מתבגרים ועיניו רואות וכלות. שנה אחת כשנטלו הבחורים 'ברכת פרידה' מרבם הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע טרם נסעם אל אביהם לחג הפסח, אמר להם בצחות לשונו: "הלא הבן שואל בליל הסדר, תשאלו את האב מדוע עדיין אינכם חתנים..."

הבחורים היו בטוחים שבזואי כוונת הרבי שישאלו ויתפללו אל אביהם שבשמים מדוע לא הגיע זמן ישועתם, אך בליל הסדר החליט אחד הבחורים לקיים דברי חכמים כפשוטם, ושטח בפני אביהם את שאלתם החזקה, מה נשתנה חלקם שעדיין לא מצאו את זיווגם מכל חבריהם שכבר בנו בתים נאמנים בישראל. ויהי כשמוע האב המיוסר את שאלת בניו המיוסרים, נתעוררו רחמי האב על הבן ופרץ בבכי תמרורים וגרר אחריו את בניו המבוגרים, ועלתה צעקתם אל ה' בתפילה ובתחנונים שיזכו כבר להיוושע מצרתם, וכה בכו במשך זמן, עד שאמם התאושה וצעקה עליהם שיש לשמוח בחג ואסור לבכות ולהצטער; מיד קיבלו כולם על עצמם להפוך את הדאגה לשמחה, והמשיכו לומר את סדר ההגדה בהתלהבות, ורק בתום הסדר הציע האב לומר את הספרים רביעי וחמישי בתהילים, ושפכו לבבם כמים לפני השי"ת, ובתוך פרק זמן קצר באו כולם בברית הארוסין.

(באר הפרשה)

מאיזה גיל צריך לחנך את הילדים להישמר מאיסור לשון הרע?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים:

אמנם כשהלשון הרע שמספר הקטן מזיק לאחרים - לכאורה יש להפרישו אף שלא מצד דין חינוך, כמבואר ברמ"א (חו"מ סי' שט"ו) שיש למנוע קטנים מלהזיק ואף להכותם על כך.

ילדים שמספרים בבית מה שנעשה להם בכתה - דעת הגר"נ קרליץ שלפעמים יש צורך לתת לילדים לספר מה שעבר עליהם, והוא תועלת גידולם וחינוכם, אלא שכמובן אין להאמין אלא רק לשמוע דבריהם ולהרגיעם ולברר הדבר. וכשמגיעים לגיל שמבינים שיש איסור לשון הרע ורכילות, חובה לחנכם שאסור לספר לשון הרע, ולבאר להם מתי נחשב הסיפור לתועלת ומותר לספרו, וצריך חכמה גדולה לזה.

אכן לענין האם מותר למחנך להקשיב לילדים שמספרים בכתה ענינים שקורים בביתם, ופעמים רבות נשמע לשון הרע על מה שקורה בביתם, דעת הגר"ח קניבסקי שאין לו להקשיב כשאינו בכך צורך.

בסעיף הנלמד היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, מעורר רבנו על החובה לחנך את הילדים ולהפרישם כבר מגיל קטן מאיסור זה. בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים, כי מלבד מצות החינוך הכללית שיש בכל המצות, באיסור לשון הרע יש מצות עשה מיוחדת להודיע לבנים מעשה מרים ואיסור סיפור לשון הרע [ספר זכור למרים בשם הרמב"ן].

ולהלן מספר פרטים בחובת חינוך מיוחדת זו, מתוך המובא בביאורים ומוספים: אופן חינוך הקטן לענין שמירת הלשון - כתב הגר"ח קניבסקי שמחנכים אותו לעיקר הענין, ואין צריך להכביד עליו בידיעת כל פרטי ההלכות.

הגיל שממנו חייב לחנכו - כתב במשנ"ב שהוא מזמן שהתינוק בר הבנה ומבין כשאומרים לו שאסור לעשות דבר זה. וגדר 'בר הבנה' הוא, אם לאחר שגער בו אביו ידע לפרוש מהאיסור גם שלא בפני אביו, שכבר יודע קצת מאיסור והיתר. והגר"נ קרליץ ביאר, שצריך שיבין שהסיבה שאסור לו לעשות זאת היא כיון שליהודי אסור לעשות מעשה כזה, ולא בגלל שמונעים ממנו לעשות זאת.

המוסר היומי

'תוכנת השילוב' המדהימה של הדיבור

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

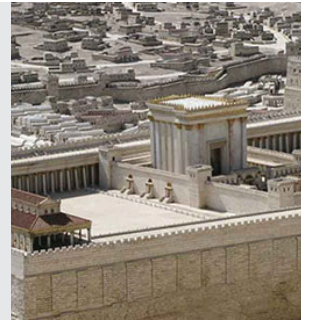
האותיות ולעשות תיבות, היה צריך להתעכב כמה ימים עד שילמד פרשה אחת. אכן, כל זה שייך דוקא כשמדבר דברי תורה, או שאר דברים גוונים; אבל אם הוא מדבר דיבורים אסורים, כגון לשון הרע ורכילות, או שאר דברים בטלים - נתהפכה המעלה הזו של כח הדיבור אליו לרועץ, כי בלא המעלה הזו היה משתדל הרבה מאד בכח דיבורו ולא היו מתרבים עליו האיסורים כל כך; אבל כעת, כשהוא משתהא עם חבורה כמה שעות ומדברים לשון הרע ורכילות, וגם הוא משתתף עמהם בזה - מתרבים עליו האיסורים למאות ולאלפים.

והקב"ה מצטער הרבה בזה, כשהוא רואה שבזה הטבע גופא שנותן לו לטובתו לתקן נפשו, גרם לו צרה גדולה אשר לא יוכל להטהר מזה העוון. ואמרו חכמינו ז"ל על הפסוק הגִּעְתָּם יְיָ בְּדַבְרֵיכֶם, אמר הקב"ה, בראתי שמים וארץ ואיני יגע, ואימת אני יגע? כשאתם מדברים דברים בטלים, ודברים שאינם גוונים." [תורת הבית פרק ב']

"ראַהּ הפליאה אשר ברא היוצר בענין כוח הדיבור - כי כל הפעולות שאדם עושה באיבריו, נעשים על ידי רצונו, שמתבונן בעצמו איך לעשות ועושה; ואילו בדיבור, יוצאות התיבות מפיו כרצונו בלא מחשבה קודמת, דהיינו כשרוצה לומר תיבת 'וידבר', וידוע שבתביבה זו יש חמש אותיות שכל אחת היא ממוצא אחר, ו' מהשפתים, וי' מהחיק, וד' מהלשון, וב' מהשפתים, ור' הוא מהשיניים, ואינו מחשב כלל בדעתו איך לחבר האותיות, אלא כיון שעולה בדעתו להוציא תיבת וידבר, מתחברות כרגע האותיות מעצמן, ומוציא התיבה מפיו.

והסיבה לזה היא, כי עיקר בריאת האדם היתה כדי שיזכה בדיבורו בתורה, ורצה הקב"ה שבזמן קצר שמוריד הנשמה מלמעלה יזכה הרבה מאד על ידי תורתו, ועל כן נתן בכוח דיבור האדם מין זריזות יתירה אשר תיכף כשירצה לדבר איזו תיבה יתחברו האותיות מעצמן בכדי הרף עין, עד אשר ממש בשיעור מינוט (= דקה) אחת יכול להוציא מאתם תיבות. ואילו היה צריך לחשב בעצמו לצרף

ר' משה, שוחט באחד הבד"צים, השיב לי שכבש ממוצע שוקל כ-70 ק"ג. "תוריד את הדם וכל הפסולת שאינה נאכלת ותגיע ל-35 ק"ג נקי"... אז אתה צריך לארגן בסביבות 105 אנשים לקרבן הפסח שלך"

תימוני, ליטאי וחסיד ויז'ניץ יושבים יחד לשולחן הסדר - היתכן? | תיאור חי, מפעיים ומרתק של הקרבת קרבן הפסח כהלכתו בבית המקדש השלישי, במהרה בימינו, כל הסוגיות - הלכה למועשה

ג' רבי שמואל ברוך גונט שליט"א

צלצול הטלפון הפריע את לגימת כוס הקפה היומית שלי. השעה היתה דקה לתשע בבוקר, ואני יושב "על קוצים" בדרך לישיבה, לוחץ על המקש ומאזין בקוצר רוח לשיחה הנכנסת.

"קניתי עז", אמר קולו הבהול של ידידי, "מה עושים איתו כעת?!" חייכתי חיוך גדול ועניתי: "תן לה עשב, זה הכל... רק אל תקדיש את העז שלך עד סמוך לשחיטתו. תהינה לך בעיות חמורות של "מעילה בקדשים", אם תישען עליו, למשל, או שילדיך ישחקו איתו וירכבו עליו..."

...

היום, ארבעה ימים לפני שאנו עולים, לראשונה מזה כמעט אלפיים שנה, אל בית המקדש, בכדי להקריב קרבן פסח במועדו וכהלכתו. האושר ברחובות עצום, אי אפשר להכילו בכלל. בכל פינה משוחחים כולם על כבשים ועיזים, "ביקור" ו"בעלי מום". מדהים להיווכח, כיצד כל סדרי החיים והעדיפויות שלנו התפוגגו כלעומת שבאו, ופתאום כל היהודים טרודים בבעלי חיים.

היום הוא היום הראשון של "ביקור הבהמה" שלנו, ואני ניגש אל הכבש הזכר (לקרבן פסח מקריבים רק כבש או עז תמים ממין זכר, בן שנתו). אני בודק אותו בדריכות, משתמש בזכוכית מגדלת. הבהמה משובחת, בלי שום פגם ומום, והנה ברוך ה' יש לנו כבש לקרבן פסח. בכל שלושת הימים הקרובים נבקר אותו שוב מכל מום, אם כי בדיעבד, אם היינו מבקרים את הכבש רק לפני שחיטתו - הקרבן היה כשר.

לפני כשבוע התקשרתי לידידי הטוב ר' משה מזרחי (זהו שמו האמיתי...), שוחט ותיק, בעל 18 שנות ניסיון בתחום, ושאלתי אותו כמה אנשים צריכים להימנות על כבש ממוצע, כדי שנאכל את הקרבן מבלי להותיר ממנו פירור מיותר.

ר' משה, שוחט באחד הדצי"ם, השיב לי שכבש ממוצע שוקל כ-70 ק"ג. "תוריד את הלכוכים, הדם וכל הפסולת שאינה נאכלת, ותגיע ל-35 ק"ג נקי". בדרך כלל, כשמשפחה גדולה עושה "בשר על האש" מביאים 5-6 ק"ג ואוכלים ממנו כ-15 איש, והם שבעים היטב מהבשר. כך שב-35 ק"ג צריך לארגן בסביבות 105 אנשים לקרבן הפסח שלך", אמר לי ר' משה מזרחי.

"ובכלל, אתם האשכנזים בקושי יודעים לאכול בשר. אתם שבעים מ-100 גרם בשר. אז תיקח יותר אנשים..."

הכבש שלנו שוקל פחות. כי הוא הרי פחות מגיל שנה והוא כבש קטן, יחסית. כך שסיכמתי עם ידידי, האחראיים על "סדרת המנויים לכבש" להכניס ברשימה 90 יהודים, שכל אחד מהם יאכל לפחות כזית בשר. הסברתי לילדים שאנו אמורים, כולנו, לאכול בכבש את החלקים הבאים: הבשר והלב, המוח, עור הרגליים הרך, החלחולת והקיבה ואת כל שאר האיברים והשומנים הפנימיים. "שימו לב לדבר מעניין", הערתי את תשומת ליבם, "הגמרא אומרת שזמן ההמלטה של בהמות דקות, כמו הכבשים והעיזים של קרבן פסח, הם בחודשי אדר ואלול בלבד. כך שהכבשים והעיזים, שצריכים להיות פחות מבני שנה, יהיו בני חודש (אם הם נולדו בחודש אדר) או בני כחצי שנה, אם הם נולדו בחודש אלול".

...

ירושלים מלאה במליוני אנשים. אי אפשר לתאר בכלל במילים את גודל המעמד. בחיי לא ראיתי כל כך הרבה יהודים וכל כך הרבה כבשים ועיזים. מכל פינה שמענו את פעיית הכבשים וגעיות העיזים, שהתערבו עם צהלות הילדים המוקסמים וקולותיהם הרמים של הוריהם, שלא ידעו האם לרדוף אחר "העיזים" מהלכי השניים שלהם או אחרי העיזים הולכי הארבע.

למרות כל האנדרלמוסיה, שרר סדר מסוים בתוככי הבלגן, ונראה שכל אחד יודע את מקומו. התחושה המרוממת, שאפפה את רוחנו מאז בואו של המשיח, המשיכה ביתר עוז ושאת ואני עצמתי את עיני, לא מבין מדוע דמעות מסוימות זולגות מהן. מישהו הפריע לי לעסוק בשרעפי. "מתי מקריבים בדיוק את קרבן

הפסח?" שאלני יהודי חביב, שסיפר לי שהגיע מישוב בשומרון.

"את הקרבן ישחטו לנו בעזרת ה' אחרי שישחטו את קרבן התמיד של בין הערביים", השבתי לו ושנינו, אווזים בכבש שלי ובעז שלו, התחלנו לשוחח על כמות האנשים שנמצאים כאן ועכשיו. "אי אפשר לדעת, מדובר בכמה מליונים", אמר האיש, "ידוע לך כמה אנשים היו בשעת הקרבת הפסח בתקופת בית המקדש השני?"

ניסיתי להרחיק מעלי כבשה כחושה, שחשבה שהנעל שלי היא אוכל מזין, וסיפרתי לו שבתוספתא בפסחים מסופר על אגריפס המלך, שנפטר 22 שנים לפני חורבן הבית השני. באחד מערבי הפסחים רצה המלך לדעת את מספרם של עולי הרגל וביקש מהכהנים שיפרישו כליה אחת מכל קרבן פסח לפני ההקרבה שלהם על המזבח, שבביל שיוכלו לספור אותן. "מספר הכליות היה 600 אלף זוגות, והתוספתא מיד מוסיפה שעל כל קרבן פסח נמנו לפחות עשרה אנשים, אם לא יותר.

גם יוסף בן מתתיהו הכהן פלאביוס מספר בספרו "יוסיפון" שהנציג הרומאי בארץ ישראל ציווה לספור את הפסחים-3 שנים לפני החורבן, והיו 265,000 פסחים. למרות שהיה זה כבר סמוך ונראה לזמן המלחמה העקובה מדם, והעליה לירושלים היתה קשה מאד".

נהר האדם הבלתי נגמר, סחף אותנו היישר לכיוון העזרה. קהל המקריבים העצום התחלק ל-3 כיתות, שהקריבו בזו אחר זו. מיד כשעזרת בית המקדש הקדושה התמלאה בהמון אדם, שהרכיבו את ה"כת הראשונה", נעלו הכהנים את השערים הכבדים והיפים, ולפתע נשמעה תקיעה, תרועה ועוד תקיעה, וכך החלה שחיטת קרבן הפסח. אנחנו המתנו בסבלנות עד שנכנסנו עם ה"כת השנייה" (פשוט היה צפוף מאד ולא היה שייך להיכנס ל"כת הראשונה"), ואז נכנסנו לעזרת המקדש.

המראה היה מרהיב, אולי המראה המיוחד ביותר בחיי (אחרי מעמד קבלת פני המשיח). שורות, שורות של כהנים עמדו בעזרה ובידיהם בזיכים ("הבזיכים האלה הם כמו כפות, שנועדו להחזיק את הדם, שיוגר מתוך הבהמה", הסברתי למוטי שלי, שעמד לידי).

הבזיכים היו עשויים מזהב וכסף, ואורם הבהיק למרחוק בניצוצי נוגה מתוקים. שורת כהנים אחזה בבזיכי זהב, ושורת כהנים אחזה בבזיכי כסף והם לא התערבבו יחדיו.

כהן אחד אמר בקול רם: "הריני מכוון לשם פסח ולשם המנויים שנמנו עליו". מסביב עמדו עשרות מבין "מנוי" הכבש שלנו, ששכב לו מורכן ראש. הכהן השוחט בירך בקול ובהטעמה: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על שחיטת הפסח", בירך גם ברכת "שהחיינו" ואז שחט. זרנוק של דם פרץ החוצה, והכהן שעמד קרוב למקום זריקתו, קיבל את הדם בבזיך הזהב שבידו ומסרו לכהן השני שעמד לפניו.

השני העביר בזריות את הדם לבזיכו של השלישי, השלישי העבירו לרביעי וכן הלאה, כשהדם מועבר במהירות הבזק, עד שהגיע למקום זריקתו על המזבח. "אבא! תראה איך הבזיכים מבריקים בעברם מיד ליד! ממש כמו ברקים מתעופפים!" התפעם חיים, ואחיו הסביר בידענות ש"לבזיכים הזהובים האלה אין שוליים, התחתית שלהם חדודה, כדי שהכהנים לא יוכלו להניח בלי משים את הבזיכים על רצפת העזרה והדם יקרש".

לידי, הסביר חברי הטוב ר' יהושע לבנו יצחקי, שהכהן מקבל את כל הדם בכלי, והוא מחכה בקבלת הדם, עד שכל הדם ייצא החוצה. "על הכהן להיזהר לא לקבל את הדם הנוטף מהסכין, ולכן השוחט מגביה ומרחיק את הסכין מיד אחר שחיטת שני הסימנים של הבהמה".

"שמת לב שמקבל הדם בירך ברכה?" שאלני ר' יוסף, תושב בני ברק. "אכן, ההלכה היא, שמקבל הדם מברך "אשר קדשנו במצוותיו בקדושתו של אהרון וצווננו על קבלת הדם", וגם ברכת שהחיינו", אמרתי לו, והבטתי בכהן

שעמד סמוך למזבח. הוא קיבל את הדם בבזיך, פסע פסיעה אחת, ושפך את הדם בשפיכה אחת למקום שנקרא "סוד".

גם הכהן הזה בירך ברכה בקול רם, וכולנו שמענוהו מודה לה: יתברך בברכת "על הולכת הדם". אחרי שפסע את הפסיעה, לפני ששפך את הדם, בירך הוא ברכה נוספת, ברכת "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על שפיכת הדם".

הפסקנו לדבר, והקשבנו מוקסמים לקריאת ההלל של הלויים, שנאמרה בקול ערב ובמנגינה קסומה, כמותה לא שמענו מעולם. בכל זמן ההקרה אומרים את ההלל ולפעמים, מחמת ריבוי האנשים והכמות האדירה שלהם בבית המקדש, היו אומרים הלויים את ההלל שוב בפעם השניה ולפעמים התחילו אותו גם בפעם השלישית, בכלי השיר המיוחדים שלהם.

הכהנים הוציאו את האימורים והניחו אותם בכלי. הכהן שעמד קרוב למזבח, העלה אותם עליו ומלח אותם במלח. הוא נעמד על שפת הכבש, למול עינינו המביטות בו באושר צרוף ובהתרגשות רבה, ובירך בקול רם: "אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו על הקטרת אימורים".

הוא זרק את אימוריו של הכבש שלנו (זכרנו לברכה..). על האש ור' אהרון דוד מרחוב התאנה באלעד, הסביר לחברו ר' ירחמיאל, שהכהן בכוונה לא מערב אימורים של שני פסחים יחד, וכל דבר נעשה בכלי לבדו.

ר' זושא, אברך חסידי, לחש לי בבהלה ששכח לסמוך את הקרבן. "לא עשיתי סמיכה! מה יהיה?"

הרגעתי אותו בלחישת שקרבן פסח אינו צריך בכלל סמיכה, ואם הוא היה שם לב, זהו קרבן שקרב ללא מנחה ונסכים. הוא התעניין האם הכהנים מברכים ברכה על כל קרבן והקטרה בפני עצמה, ומישהו שעמד לידו, אברך ירושלמי עם שטריימל וקפטן זהוב – חום, הסביר שלא ומה פתאום, כל המברכים בהקרה מברכים רק פעם ראשונה, גם על מעשה הקרה שלהם וגם ברכת "שהחינו", והם מתכוונים על כל הזריקות והקטרות שיעשו עד לערב, עד לסיום הקרבת אלפי קרבנות הפסח. השיחה נקטעה עם סיומו של ההלל השני, ותחילתו של אמירת ההלל השלישי.

"ה"כ"ת השניה" סיימה לשחוט את אלפי הפסחים שלה ואנו יצאנו החוצה, נוטלים עימנו על הגב את בשר הכבש.

"ומה אתם אומרים על ההמצאה החדשה של הדור שלנו?" צייץ בקול בחור מיישיבה קטנה. "בגלל שלא היו מספיק עצי רימונים, ובגלל שאסור להשתמש בשיפודי מתכת, כי הם מתחממים מכח האש, והבשר נצלה בגלל השיפוד הרוחח ולא מהאש, לכן מפעלי "פלסטיק כהלכה" ייצרו שיפודים מפלסטיק, שאינם מוציאים לחות כמוהם והם גם עמידים לחום האש, ולכן אפשר להשתמש בהם". התפעמתי כולי מהרעיון הנפלא. בדיוק לפני שבועיים אמר לי ידידי הרה"ג ר' ישי ש. שליט"א שלא ברור כיצד יצליחו מליוני יהודים להקריב קרבן פסח. "וכי ישנם בכלל בכל ארץ ישראל אלפי עצי רימונים, מהם יוכלו לייצר כל כך מהר שיפודים מעץ רימון?" תהה ידידי, ולא ידעתי מה להשיב לו.

והנה הקב"ה עזר לנו, ובדורנו הומצאה המצאת הפלסטיק. והנה לנו שיפודי פלסטיק כשרים למהדרין מן המהדרין. כמה נפלא!

"ומה עם יתר המצאות הטכנולוגיה של השנים האחרונות?", תהה ר' בעריש, חסיד לעלוב, משכונת "אבני נזר" באלעד. "מדוע שלא נשתמש בתנור חשמלי או במיקרוגל?"

"בספר "קרבן פסח כהלכתו", שחיבר הגרמ"ז זורגר שליט"א, מביא את דעות הפוסקים שתנור חשמלי פסול לצליית קרבן פסח. ובכלל, כל תנור, למרות שהוא חם מאד, אך אין בו ממש אש, כי גרפו ממנו את הגחלים, פסול לצליית הקרבן שלנו. לכן כתבו פוסקי זמננו שאי אפשר לצלות קרבן פסח במיקרוגל. הוא מחמם מאד, אפשר לבשל ולצלות בו, אך אין בו גחלים ו"אש ממשית". כך שהטכנולוגיה העכשווית לא מסייעת לצלי הפסח ועלינו להשתמש בתנור עם גחלים, כמו בימי אבותינו הקדמונים".

קרבן בקומה שניה?

עד כה נשאנו את בשר הכבש שלנו על הגב, כמו שכתוב בגמרא בפסחים. תחבנו את השיפוד כהלכה, מהנקב שניקב מאחורי הכבש, עד שהשיפוד עלה ובצבץ מפיו. הכבש כולו נצלה כאחת, כשראשו מחובר אליו ומעיו, קרבי ורגליו תלויים לפניו.

בהמשך, לאחר שהשיפוד יצא מפיו של גוף הכבש, תחבנו גם את מעיו ורגליו לשיפוד. קרבן הפסח נתלה באוויר התנור.

מו"צ תלמיד חכם אחד, הזהיר את תלמידי שאסור לקרבן לגעת בדפנות התנור. אחד מתלמידי אמר לו בצער שבשר העז שלו נגע דווקא בדופן התנור בעת הצליה, והרב הורה לו לקלף את מקום הנגיעה.

"הבשר שנוגע בדופן התנור הרוחח צריך להיקלף במקום הנגיעה, כי הוא נצלה מחומו הגדול של הדופן ולא בגלל האש", הוא הסביר בטוב טעם. אחד

הילדים שאל, האם מותר לתבל את הצלי במלח, פלפל חריף וקצת שמן והרב השיב לו שאכן כן. "ההלכה מאפשרת לסוך ולתבל את הצלי בכל דבר לפני צלייתו, ואני מדגיש: לפני צלייתו, חוץ ממים".

הגחלים הלוהטות מיהרו לצלות את הצלי שלנו, ואנו שמנו פעמינו, יחד עם הצלי החם, לחדר האוכל של ישיבת "אור שמח" ברובע היהודי, שם נאכל בסייעתא דשמיא את קרבן הפסח. הצפיפות היתה רבה והשתרנו לנו לאיטנו, כורעים תחת סחיבת הצלי הגדול, מאושרים בעליל מהמצווה המופלאה, אשר אלפיים שנים חיכו לה מליוני יהודים בכל הדורות.

"אבא, למה שלא נחפש לנו מקום מוצל ורגוע באחד מהיערות שבסביבה? למה כולם מצטופפים דווקא בירושלים העתיקה?" שאל מושי בן ה-8 את אביו ר' יונה, שצעד לידנו, כדי להשתתף באכילת הצלי, כאחד מבני ה"חבורה". "צריך לאכול את קרבן הפסח דווקא בירושלים העתיקה, בירושלים המקודשת ולא מחוצה לה. אם הקרבן ייצא מחוץ לירושלים המקודשת, ייפסל הקרבן מדין "יוצא", השיב לו אביו, בעודו מסייע בעדי לסחוב את הצלי הקדוש שלנו. "שמעתי שמשפחת ויספיש אוכלת עם ה"חבורה" שלה בקומה שלישית של "אור שמח". מותר לאכול את הקרבן בקומה שלישית? הקדושה של ירושלים עולה גם לקומה גבוהה?" שאל מושי ואני התמוגגתי משאלתו המחוכמת.

"אכן, שאלת שאלה מקסימה! פשטות הסוגיה בגמרא בפסחים (פה, ב) מורה שאי אפשר לאכול את קרבן הפסח בעליות ובגגות ירושלים, לפי הדעה ש"גגין ועליות לא נתקדשו". הרשב"א (שו"ת ח"א סימן ל"ד) כותב שהגירסה היא, שאסור לשחוט קדשים קלים בגגות ועליות הגג של ירושלים, אך מותר לאכול שם קדשים קלים (כמו קרבן פסח). ישנן דעות שסברו שמותר לאכול קרבן פסח בקומה שניה בירושלים, וישנם שסברו שאסור לאכול את הפסח גם בקומות גבוהות שכאלה בירושלים, אלא רק במקומות נמוכים, השווים לקרקע של ירושלים. מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (בדרך אמונה מע"ש סופ"ב ובביאה"ל שם) מביא שתי דעות בענין, ואילו רבינו החפץ חיים פוסק (בספרו ליקוטי הלכות עמוד פ"א) שאי אפשר.

צריך לשאול את משפחת ויספיש מי הורה להם לאכול את קרבן הפסח בקומה השניה, נגד פסק ה"חפץ חיים" וכמו הדעות הסוברות שאפשר, אמרתי לו.

"ולעלות על הגג אחרי שנאכל את הצלי- מותר?" שאל אלי, "מאד חם שם, למטה בקומה ראשונה. לא כדאי לערוך את המשך ה"סדר" על הגג של הישיבה?!" "הילדים שלנו מבריקים!" זרח שכני ר' יונה באושר, "ככה באמת נהגו בזמן בית המקדש הראשון והשני. אכלו את קרבן הפסח בקומת הקרקע, ולאחר מכן עלו לגג כדי לנשום אוויר צח ולקרוז את ההלל, בשמחה ובטוב לבב. אפשר בהחלט לאכול את הצלי ולעלות לגג אחרי זה".

"הלילה הזה כולו צלי"

הגענו לקומת הקרקע של ישיבת "אור שמח", שם המתינו לנו עשרות משפחות, שקיבלו את הכבש בצהלה ובהתרגשות רבה. ליל הסדר התנהל ככלל שנה, כמו לפני שהמשיח הגיע ונבנה בית המקדש. כשכל הילדים נעמדו לשיר יחדיו ולשאול "מה נשתנה", בכו כולם, פשוט בכו מהתרגשות, כשמקהלת צעירי הצאן שלנו שאלה את השאלה, שלא שאלנוה עד כה, והכרנוה רק מדברי המשנה "שבכל הלילות אנו אוכלים בשר צלי, שלוק ומבושל, הלילה הזה כולו צלי". בזמן המקדש הראשון והשני לא שאלו את השאלה השלישית ב"מה נשתנה", "שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין, הלילה הזה כולנו מסובין", אך אנו, שהתרגלנו לשאול גם את השאלה הזאת, הוספנו אותה גם כן והילדים שאלו הפעם 5 קושיות.

"עד שנה הבאה, נברר בעזרת ה' האם צריך להשמיט את השאלה של "כולנו מסובין" לגמרי, ולשוב לימים קדמונים", הביטח מישהו ואחר אמר לו שיש לשאול רק 4 קושיות ולא- 5. התפתח פולמוס שלם בנושא.

בהמשך, פנינו ליטול ידיים כדי לאכול את המצה, אך הרב שערך את הסדר הודיע, שאת המצה נאכל עכשיו, אך נכוין בפירוש שלא לצאת ידי חובת אכילת מצה, כי את מצות אכילת המצה נקיים לאחר מכן ("לנו יש מצה שאינה שמורה לשם מצוה, בשביל לאוכלה כעת", לחש לי שכני ר' יונה). שלא כמו בכל שנה, דיגלנו על אכילת המרור וה"כורך" וערכנו מיד שולחן ל"שולחן עורך".

בשר קרבן החגיגה הונח בטס מפואר של זהב, חילקו "כזית" לכולם והציבור בירך בכוונה רבה ברכה שלא הכרנוה, לדאבוננו, עד היום, ברכת "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על אכילת הזבח".

"תאכלו טוב, אבל אל תתמלאו לגמרי, כדי שלא נאכל את קרבן הפסח כאכילה גסה", הזהרתי את בני משפחתי.

"אפשר לשבור את העצמות של בשר החגיגה, וצריך גם לאכול את המוח של העצמות", הודיע הרב רובינשטיין בקול רם, והסביר שאם לא נאכל את כל בשר החגיגה, נעבור חלילה על איסור "נותר".

"הסיבה שאנו מברכים על אכילת המצה בשעה שאנו אוכלים את המצה בתחילת הסעודה, מבלי לצאת באכילה לשם מצוה, היא כנראה משום שאנו צריכים לאכול פת בסעודה, ולחם משנה, ואילו את המצוה נקיים רק בשעה שנאכל את קרבן הפסח יחד עם המצה", הסביר ר' בונים, יהודי מיוחד שלמד ב"דף היומי" היטב את מסכת פסחים. הוא הראה לי את דברי הרשב"ם (פסחים ק"ט, ב) העוסקים בעניין.

אמרתי לו שכך כותב רבנו שמעיה בשם רבו רש"י, שכך עושים כשהסדר כולל את קרבן פסח, והיהודי הספרדי שישב איתנו הראה לנו שכך רואים מהסדר של התוספתא.

הסדר עבר על כולנו בהתרוממות הרוח. בתי ירושלים היו גדושים ברבבות רבבות יהודים, ששרו את שירי ההגדה. מכל פינה שמענו מנגינות ישנות וגם חדשות, סילסולי ההגדה בעגה תימנית, לצד "והיא שעמדה" במנגינה מסורתית, "עזרת אבותינו" במנגינה הויז'ניציאית ו"ממצרים גאלתנו" נוסח חב"ד.

משוררי שירי פסח שנהפכו לנכסי צאן ברזל בעולם התורה כולו, עלו בקולותיהם על מקהלת הילדים הרחוקה, שניגנה את ה"מה אשיב" במנגינתו הקטיפתית של ליבלה השל ז"ל, מנגינה המושרתת בשעת ההלל במאות בתי כנסיות בארץ ובעולם.

רבבות אלפי בני ישראל שרו שירים חדשים, הנשמעים כקולות פעמונים קסומים, באוקטבות ותווים של זהב, מזוקקים ברוחניות שמיימית, אלו הם שירי הלוויים, שהושרו זה לראשונה מאז חורבן בית המקדש השני. אי אפשר לתאר את ה"וינתן לעם לב חדש לשורר בפיהם שיר חדש".

ליל הסדר בבית המקדש ובירושלים המקודשת, ליד שולחנות גדושים בקרבן חגיגה וקרבן פסח, כהנים ולויים ועמך ישראל, ובראשם משיח צדקנו. אין לתאר ואין לשער!!

אוכלים את הפסח

השעון התקדם במהירות, ועורך הסדר הכריז בשמחה ובהתרוממות הרוח על קיום מצות האכילה של ליל הסדר. "כזית" הפסח חולקו לכל אחד ממשתתפי הסדר שלנו, לאנשים ולנשים הבריאים שיכולים לאכול "כזית בכדי אכילת פרס", כולל קטנים שהגיעו לגיל חינוך, ויכולים, כך לפי הכרזת הוריהם, לאכול "כזית" פסח ללא היסוס, בזמן של "כדי אכילת פרס". הזקנים והחולים שהשתתפו עימנו בשולחן הסדר והודיעו שלא יוכלו לאכול "כזית" מקרבן הפסח, לא זכו להשתתף באכילה, והרב הסביר להם שהם פטורים ממצוה זו.

הס הושלך בחדר הסדר, כשר' יונה הסביר לכל הנאספים שאחרי שנתחיל לאכול יחדיו את קרבן הפסח בחדר אחד, שוב ייאסר עלינו להוציאו לחדר אחר. "אני מבקש ומתחנן, מזהיר ומודיע, לכל המבוגרים ובפרט לכל הילדים, שאנחנו יושבים כאן ועכשיו, בכל הרצינות וכובד הראש, ואוכלים את קרבן הפסח המופלא שלנו, מצות עשה מהתורה של אכילת פסח. אף ילד לא יוצא החוצה עם חתיכת הבשר שלו, ואין בזה שום תירוצים ושום סיפורים! אם מישהו רוצה, אפשר להתחלק קצת לשתי קבוצות, ושכל קבוצה תקבל את מנת קרבן

הפסח שלה. אבל אחרי שנקבע את מקומנו כאן, אסור לאף אחד מן האוכלים לצאת החוצה ל"חבורה" אחרת!"

"ומה קורה אם ישנן שתי חבורות בחדר אחד גדול?"

"שתי חבורות שאוכלות בחדר אחד, צריכות להיפרד, כל חבורה לחוד, במחיצה קלה, וכל חבורה תשב לצד אחר, כדי שלא יתערבבו ביניהם. אם יהיה ילדון שובב שיסלק את המחיצה שבין שתי החבורות, לא נוכל להמשיך ולאכול, עד שיחזירו את המחיצות למקומן".

מוטי שלי מושך בחולצתי ושואל: "האם צריכים לאכול את כל הבשר הזה?" אני צוחק ומסביר לו שכן, נאכל קצת את כל הבשר והסחוס, האיברים הפנימיים וגם את המוח של הבהמה. "אך נזהר מאד לא לשבור שום עצם! חס וחלילה! גם אם נשברה עצם שלא בכוונה, אסור להמשיך ולשבור אותה יותר וכל המוסיף לשבורה - חייב מלקות!" הזהרתי את בני משפחתי.

כולם קיימו את מצות אכילת קרבן הפסח, המצה והמרור, וכולם חייכו זה לזה באושר גדול. "קצת לא אוכלים ולא שותים שום דבר, חוץ ממים" - הכריז הרב, והתיר לשתות תה למי שרוצה. "אנו שמחים להשאיר את טעם הקרבן והמצה בחיכנו ובלשונו ונאגור את הטעם הזה עד למחרת בבוקר, וכמובן, נשמור את טעם המצוה בלבבנו, עד עולם..."

"ברוך ה' שבשר הקרבן שלנו נאכל עד מתום, לפני חצות הלילה, כהלכה הפסוקה מדורי דורות", לחשתי לילדי, "אם היה נשאר מבשר הפסח, היינו צריכים לשרפו לאחר יום טוב, בבוקרו של היום", הוסיף ר' בעריש, יהודי חייכן מחבורתנו.

ואז פרצו כולם בשירת ההלל, הגמרא מספרת, שמרוב קולות השמחה וההתלהבות של אמירת ההלל, "פקע איגרא", הגגות כביכול נבקעו, מרוב קולות. ואכן, כך היה במציאות. ירושלים של מעלה, גדושה במאות אלפי יהודים חוגגים, שוררה יחדיו את שירת בת השמים. "ה' זכרנו יברך, יברך את בית ישראל, יברך את בית אהרון, יברך יראי ה'", ריננו כולם בחדווה, בשמחה שכמותה לא נראתה בתבל וביקום כולו.

"קול רינה וישועה באהלי צדיקים", רקדו היהודים ובת קול יצאה ואמרה: "ימין ה' עושה חיל, ימין ה' רוממה".

מי שלא היה שם, לא יכול היה להבין, לא הצליח להרגיש, לא ידע, לא שמע ולא ראה, כיצד ניתן להכיל אושר אינסופי שכזה בתוך לב קטן אחד. החוויה היתה גדולה מכל תיאור וצבע, וכולם קראו בגרונות ניחרים: "קלי אתה ואודך! אלוקי- ארומך..."

לשנה הבאה בירושלים!!

(למותר לציין שסיפור עתידי זה אינו להלכה ואינו למעשה. הדברים התבססו על סוגיות הש"ס, ראשונים ואחרונים, שלא הוכרעו תמיד להלכה. וכאשר יבוא משיח צדקנו, בזאת השנה בס"ד, נדע ממנו אל נכון כיצד לנהוג בכל דבר ועניין, כמובן).